

УО1
Е 45

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 08 «ПРАВО»

«Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ-2015

УДК 330.1:34(075.8)
ББК 65.010.113я73
Е 45

Рецензенти:

В. К. Євдокименко - доктор економічних наук, професор (Буковинська державна фінансова академія);

Г. Г. Старостенко - доктор економічних наук, професор (Національний університет державної податкової служби України).

Авторський колектив:

КАСЬЯНЕНКО Любов Михайлівна, д.ю.н., професор;

НАЗАРОВ Віктор Володимирович, д.ю.н., професор;

САВЧЕНКО Леся Анатоліївна, д.ю.н., професор;

ГЛУХ Марина Василівна, к.ю.н., доцент;

КАСЬЯНЕНКО Микола Мефодійович, к.с.г. наук, професор;

МАЦЕЛЮХ Наталія Петрівна, к.е.н., доцент;

МАКСИМЕНКО Іван Андрійович, к.філос. н., доцент;

МАНЗЮК Володимир Васильович,

РЯБОКІНЬ Тарас Васильович.

Е 45 **Економічна теорія** [Текст]: Навч. посіб. для студентів, які здобувають ступінь вищої освіти бакалавра та магістра галузі знань 08 «Право» - К.: «Центр учбової літератури», 2015. - 224 с.

ISBN 978-617-673-379-9

Пропонований навчальний посібник адресований студентам, які здобувають ступінь вищої освіти бакалавра та магістра галузі знань 08 «Право», і включає дев'ять розділів. наукові економічні знання як результат пізнання економічного буття; теоретичний блок економічної науки: становлення, розвиток, сучасний стан; загальні засади економічного розвитку: політекономічний аспект: мікроекономіка як відносно самостійна складова економічної теорії; макроекономічна теорія як складова економічної теорії (базові поняття); інституціональна економічна теорія; економічна теорія права: становлення, розвиток, методологія, предметний простір; міжнародна економіка як складова економічної теорії; тренінг для закріплення отриманих знань: варіанти завдань щодо економіко-правового аналізу статистичних даних про динаміку основних показників економічного розвитку України, тести, запитання, завдання. У списку рекомендованої літератури - підручники, навчальні посібники, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів.

Навчальний посібник буде корисним магістрам, аспірантам, науково-педагогічним працівникам, які викладають дисципліни теоретичного блоку економічної науки, всім, хто цікавиться економічною теорією.

УДК 330.1:34(075.8)

ББК 65.010.113я73

ISBN 978-617-673-379-9

© Касьяненко Л. М., Назаров В. В., Савченко Л. А.,
Глух М. В., Касьяненко М. М., Мацелюх Н. П.,
Максименко І. А., Манзюк В. В., Рябокiнь Т. В., 2015.
© «Видавництво «Центр учбової літератури», 2015.

Зміст

Передмова.....	3
-----------------------	----------

Розділ 1. Наукові економічні знання як результат пізнання економічного буття	5
---	----------

1.1. Чуттєве та раціональне пізнання економічної дійсності.....	6
1.2. Наукове пізнання економічної життєдіяльності: емпіричний та теоретичний рівні.....	7
1.3. Методологія наукового пізнання економічної реальності.....	9
1.4. Економічні наукові знання: сутність, функціональна структура.....	12
1.5. Економічна свідомість, економічне мислення.....	14
1.6. Економічний світогляд.....	16

Розділ 2. Теоретичний блок економічної науки: становлення, розвиток, сучасний стан.....	18
--	-----------

2.1. Економічна теорія як форма наукового пізнання економічного життя.....	19
2.2. Зміст та еволюція поняття «економіка».....	20
2.3. Класична економічна теорія: загальна характеристика.....	23
2.4. Загальна характеристика неокласичної економічної теорії.....	25
2.5. Теоретичні засади, еволюція, особливості монетаризму.....	27
2.6. «Кейнсіанська революція» в економічній теорії.....	28
2.7. Методологічні засади і теоретичний зміст сучасної постнекласичної економічної теорії.....	30
2.8. Сучасна структуризація економічної науки.....	33
2.9. Розвиток економічної теорії в незалежній Україні.....	35
2.10. Тенденції синтезу провідних напрямів сучасної економічної теорії.....	37

**Розділ 3. Загальні засади економічного розвитку:
політекономічний аспект..... 39**

3.1. Предмет політичної економії як складової економічної теорії.....	40
3.2. Економічні потреби: сутність, структура. Економічні блага.....	42
3.3. Суспільне виробництво: сутність, структура.....	46
3.4. Економічні ресурси і фактори виробництва. Економічний вибір.....	49
3.5. Закон зростання потреб та механізм його дії.....	53
3.6. Мета виробництва та межа виробничих можливостей.....	55
3.7. Змішана економічна система: сутність, ознаки, національні особливості.....	57

**Розділ 4. Мікроекономіка як відносно самостійна
складова економічної теорії..... 60**

4.1. Становлення і розвиток мікроекономічної теорії.....	61
4.2. Методи мікроекономічної теорії.....	63
4.3. Корисність: загальна і гранична.....	66
4.4. Крива байдужості. Карта кривих байдужості.....	67
4.5. Бюджетне обмеження споживача.....	69
4.6. Рівновага споживача.....	70
4.7. Ринковий попит. Закон попиту.....	72
4.8. Ринкова пропозиція. Закон пропозиції.....	73
4.9. Ринкова рівновага попиту і пропозиції.....	74
4.10. Види еластичності попиту та пропозиції.....	75
4.11. Фірма як виробник приватних економічних благ.....	77
4.12. Постійні, змінні та загальні (валові) витрати фірми.....	79
4.13. Середні витрати фірми.....	80
4.14. Граничні витрати фірми.....	81
4.15. Виторг та прибуток фірми.....	82

Розділ 5. Макроекономічна теорія як складова економічної теорії (базові поняття)..... 83

5.1. Макроекономічна теорія: становлення, розвиток, сучасний стан	84
5.2. Методи макроекономічної теорії.....	86
5.3. Модель кругообігу для відкритої економіки.....	89
5.4. Сукупний попит.....	90
5.5. Сукупна пропозиція.....	92
5.6. Фінансовий ринок: сутність, структура, функції в економічній системі.....	94
5.7. Фінансові кризи: поняття, типи.....	95
5.8. Валютні кризи.....	96
5.9. Дефіцит бюджету: сутність, види, джерела фінансування	97
5.10. Поняття і структура державного боргу.....	98
5.11. Дефолт і методи його врегулювання.....	100

Розділ 6. Інституціональна економічна теорія..... 102

6.1. Категоріальний апарат інституціональної економічної теорії.....	103
6.2. Неінституціональна економічна теорія : особливості методології.....	105
6.3. Теорія трансакційних витрат.....	107
6.4. Поняття «трансакція» в новій інституціональній економічній теорії.....	109
6.5. Визначення поняття «трансакційні витрати».....	111
6.6. Види трансакційних витрат.....	112
6.7. Рональд Коуз про трансакційні витрати.....	115
6.8. Неінституціональна економічна теорія прав власності.....	116
6.9. Процедури специфікації, диференціації та розщеплення прав власності.....	118
6.10. Економічна доцільність приватної, комунальної та державної форм власності.....	120
6.11. Економічний зміст інтелектуальної власності.....	122
6.12. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.....	125
6.13. Проблеми захисту інтелектуальної власності.....	126

Розділ 7. Економічна теорія права: становлення, розвиток, методологія, предметний простір..... 128

7.1. Основні засади економічної теорії права.....	129
7.2. Етапи становлення економічної теорії права.....	132
7.3. Позитивна й нормативна економічна теорія права.....	137
7.4. Економічний і юридичний підходи до аналізу права.....	139
7.5. Інструментарій неокласичної економічної теорії та його застосування в дослідженні права.....	141
7.6. Аналітичний інструментарій «правової економіки» та його застосування в дослідженні взаємозв'язку економіки і права.....	143
7.7. Неінституціональна економічна теорія і економічна теорія права.....	145
7.8. Концепція обмеженої раціональності як складова концептуального каркасу економічної теорії права.....	148
7.9. Ефективність як критерій оцінки правових норм в економічній теорії права.....	149
7.10. Критерій ефективності Парето.....	150
7.11. Ефективність і справедливість.....	153

Розділ 8. Міжнародна економіка як складова економічної теорії..... 154

8.1. Сутність, етапи формування, структура, тенденції розвитку міжнародної економіки (світового господарства).....	155
8.2. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, функції та особливості.....	158
8.3. Світова торгівля як форма міжнародних економічних відносин.....	160
8.4. Міжнародний рух капіталів: сутність, функції, форми.....	162
8.5. Міжнародна міграція робочої сили.....	164
8.6. Транснаціоналізація економічної діяльності корпорацій: сучасні тенденції.....	166
8.7. Сучасний світовий ринок: сутність, функції, особливості.....	172
8.8. Міжнародні валютні відносини.....	174

8.9. Економічна глобалізація: етапи, зміст, рушійні сили, суперечності.....	177
8.10.Глобалізаційні процеси та їх вплив на соціально-економічний розвиток України	179

Розділ 9. Тренінг для закріплення отриманих знань.....182

9.1. Варіанти завдань щодо економіко-правового аналізу статистичних даних про динаміку основних показників економічного розвитку України.....	183
9.2. Тести, запитання, завдання.....	199
9.3. Список рекомендованої літератури.....	214